

Aliances Magnet per a l'equitat educativa

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Educació

FUNDACIÓ
BOFILL

UAB Universitat Autònoma
de Barcelona

Institut de
Ciències
de l'Educació
ICE

Amb la col·laboració
del Consorci d'Educació de Barcelona
i dels Ajuntaments

Estratègia de país per superar la segregació escolar

La segregació escolar és la distribució desigual de l'alumnat dins d'una xarxa escolar. Als municipis amb segregació escolar elevada, una part dels centres educatius concentren la major part de l'alumnat socialment desafavorit, mentre la resta d'escoles i instituts matriculen poc alumnat vulnerable, i fins i tot alguns concentren només alumnat de perfil benestant. Així, la segregació escolar provoca que centres educatius veïns no reflecteixin la composició social del seu entorn.

Aquest desequilibri de la composició social té conseqüències molt negatives per a l'alumnat socialment vulnerable, que no es beneficia de la barreja social i empitjora els seus resultats, té més riscos d'abandonar els estudis prematurament i de patir conseqüències pel que fa al seu benestar al llarg de la vida. Per altra banda, perjudica la societat en conjunt. L'escola és un lloc privilegiat per interactuar amb persones diverses, més enllà de la realitat familiar: **la manca de diversitat a les aules impedeix la cohesió social** i augmenta el risc de prejudicis, racisme i fragmentació social.

La segregació social és, per tant, una xacra molt importat que cal combatre. **Catalunya és un dels països d'Europa amb els graus més elevats de segregació escolar** i la majoria dels municipis tenen algun centre educatiu que acusa de manera més visible aquesta realitat. Alguns d'aquests instituts o escoles fa anys que tenen dificultats per atreure alumnat a la preinscripció a causa dels prejudicis o matriculen principalment alumnat estranger o en situació de pobresa. No obstant això, existeixen estratègies i mesures contrastades per fer front a aquesta situació, entre elles Magnet, que busca atreure famílies de classe mitjana que viuen a prop d'escoles i instituts que fins al moment no desitjaven com a primera opció.

Institut Rocagrossa
Lloret de Mar

El projecte Magnet és una punta de llança de la dessegregació d'escoles i instituts en el marc d'una estratègia de país per equilibrar socialment totes les aules de Catalunya. Aquesta voluntat compartida, que ja estava present en la Llei d'educació de Catalunya (2009), va cristal·litzar primer en la signatura del Pacte contra la segregació escolar (2019) i en el seu desenvolupament normatiu, com el Decret d'admissió (2021).

Des de fa més de deu anys, Magnet accelera aquestes polítiques i acompanya els centres educatius perquè es converteixin en laboratoris de mesures contra la segregació escolar. Els aprenentatges de Magnet serveixen per impulsar la cohesió social al conjunt de la xarxa escolar.

Escola Josep Maria Madorell
Molins de Rei

Què és Magnet?

El programa Magnet: aliances per a l'èxit educatiu acompanya els centres educatius en el desenvolupament d'un projecte transformador en aliança amb una institució d'excel·lència. Aquesta col·laboració entre el centre educatiu i la institució ha de permetre a l'escola o institut desenvolupar un **projecte educatiu innovador i de qualitat**, un projecte atractiu, que tingui magnetisme i que es converteixi en un projecte de referència en el seu territori, tant per a les famílies com per a la comunitat educativa.

El projecte s'acompanya del desplegament intensiu de mesures proactives d'escolarització equilibrada i d'informació a les famílies per part de les Administracions local i educativa.

Es tracta d'un programa que aprèn, que busca maximitzar el desenvolupament de les **mesures d'escolarització equilibrada** que permet la normativa, i que s'adapta al context de cada territori per tal d'aconseguir els impactes esperats. Al llarg d'aquests més de deu anys, el programa ha demostrat que amb el compromís i l'alineació estratègica de tots els actors implicats es pot assolir la dessegregació d'aquests centres educatius.

Eixos estratègics: palanques de canvi que promou Magnet

Com funciona Magnet?

1. Selecció acurada dels centres (any zero)

Té voluntat transformadora

És un centre segregat que es presenta a la convocatòria Magnet perquè té voluntat de transformar-se, de definir i desenvolupar una visió de centre compartida, i d'atreure famílies que reequilibrin la seva composició

És dessegregable

El centre està més segregat que el seu entorn, hi ha centres amb menys complexitat a 1,5 km de distància

Ajuntament implicat

Hi ha un compromís explícit de l'Ajuntament en el desplegament de mesures i el finançament de les despeses directes del projecte

2. Desenvolupament del programa Magnet

Transformació del centre

Acompanyament i formació intensiva

L'equip Magnet l'acompanya en el procés durant 4 anys (3 anys de formació + 1 de consolidació) per afavorir una major coherència i intencionalitat al projecte, i perquè l'equip docent esdevingui una comunitat de pràctica

Aliança de prestigi

Aliança amb una institució de prestigi que aporta coneixement, genera situacions d'aprenentatge significatives i ajuda a fer el projecte atractiu per a les famílies

Comunicació estratègica

Importància de generar projectes d'aprenentatge comunicables per visibilitzar el centre en el seu entorn

Mesures d'escolarització equilibrada

Mesures municipals

El municipi desplega les mesures que preveu el Decret d'admissions perquè hi hagi unes condicions òptimes d'escolarització equilibrada

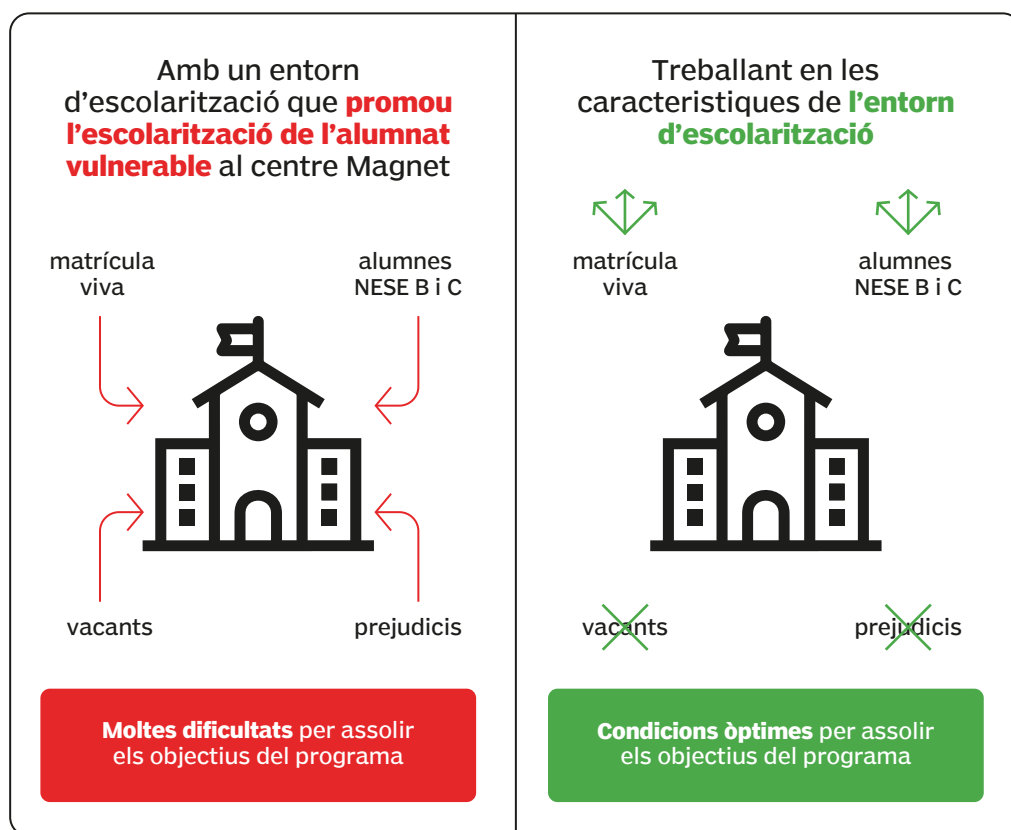
Mesures específiques

L'Administració protegeix el centre al llarg del programa, així com altres centres complexos del municipi, per revertir les dinàmiques d'escolarització

3. Reequilibri de la composició social del centre (sobretot a educació infantil i 1r d'ESO)

Quines mesures han d'acompanyar un projecte Magnet?

Si mentre dura el programa les dinàmiques d'escolarització no canvien, la dessegregació no serà possible:

Escola Mas Casanovas
Barcelona

Escola Saavedra
Tarragona

Aconseguir **equilibrar la composició del centre** amb la del seu entorn només és possible si al municipi existeixen unes condicions d'escolarització òptimes perquè les famílies vagin a aquest centre.

Per tant, el **compromís dels Ajuntaments, la Inspecció i els Serveis Territorials** en la lluita contra la segregació escolar i la protecció del centre Magnet són clau per a l'èxit del programa.

Mesures

Ajustar l'oferta de places educatives a la preinscripció per assegurar que no quedin vacants enlloc, però baixant ràtios per poder repartir després la matrícula viva de manera equilibrada, primer als centres amb menys complexitat

Detecció prèvia a l'escolarització i distribució de l'alumnat necessitats específiques per raó socioeconòmica o d'origen

Assegurar que només es matriculen alumnes amb NESCD germans al centre Magnet

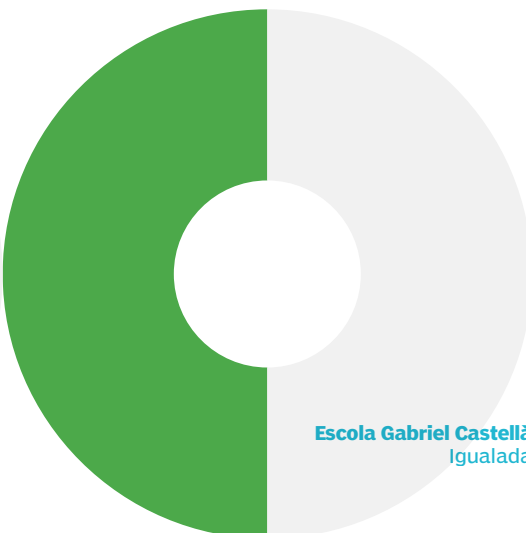
Bloquejar les vacants: després del període ordinari de preinscripció, valorar un decrement de ràtio en aquells nivells del centre Magnet on quedin vacants i on ja hi hagi molta complexitat

Evitar la matrícula viva al centre Magnet

Implementar estratègies d'acompanyament i informació a les famílies per trencar estereotips cap al centre Magnet

Escola Gabriel Castellà
Igualada

Un programa d'èxit

Magnet és un programa mobilitzador i catalitzador del canvi, un programa que aprèn i que, any rere any, va afinant les estratègies i accions per contribuir en aquest repte compartit de revertir la segregació escolar.

L'anàlisi de les dades permet afirmar que **Magnet és un programa d'èxit, ja que 9 de cada 10 centres participants experimenten un reequilibri de la seva composició social** respecte a la situació prèvia a l'entrada al programa, sobretot a educació infantil i/o 1r d'ESO.

Les dades ens indiquen que les dinàmiques d'escolarització estan canviant i que els centres es van equilibrant amb el seu entorn, però també veiem un grau de satisfacció molt alt per part dels equips docents pel que fa al seu procés intern de transformació educativa i per l'acompanyament que ofereix el programa.

Principals impactes

Un programa d'èxit: *

Un 85 % dels centres Magnet han augmentat les peticions respecte a la situació prèvia a l'inici del programa.

2 de cada 3 centres Magnet reben, ara, més primeres peticions que la mitjana dels centres del seu entorn.

Més d'una setena part dels centres Magnet han reduït la proporció de vacants respecte al seu entorn.

Set de cada deu centres Magnet reben avui una menor proporció de matrícula viva que abans del programa.

Un 86 % dels centres Magnet han aconseguit equilibrar la composició del seu centre respecte al seu entorn.

La meitat dels centres Magnet ja atreuen a més famílies amb estudis superiors que a l'inici del programa.

I ben valorat pels docents: **

9 de cada 10 docents creuen que Magnet ha estat molt o bastant present als seus centres.

Dos terços dels professors i professores creuen que Magnet ha repercutit molt o bastant en la seva forma de treballar.

Un 87 % dels docents creu que Magnet ha estat una eina per transformar el centre i fer les coses diferents o una esperança per començar a transformar el centre.

Un 84 % dels professors i professores creuen que Magnet ha contribuït a millorar l'estratègia comunicativa del centre.

2 de cada 3 docents creuen que el col·laborador ha contribuït en el canvi metodològic del centre.

Però encara queden reptes pendents:

- **Equilibrar completament** la distribució de matrícula viva.
- **Ajustar l'oferta de places escolars** a la preinscripció per evitar que quedin places vacants en els centres amb més complexitat.
- **Garantir l'estabilitat de plantilles docents** que permeti el desenvolupament i consolidació del projecte de centre a mitjà-llarg termini.
- **Fer ús recurrent des de les Administracions** de les mesures d'atracció de famílies benestants en grup, com l'oferta singular, en aquells centres amb baixa demanda o amb una composició social més complexa.

* dades del curs 2022-23

** dades de l'avaluació qualitativa de la 1a i 2a onada Magnet (2017-2022)

Més de deu
anys d'aliances
Magnet gràcies
al compromís
de:

l'Univers Magnet

2.250
docents

41
centres educatius

44
institucions d'excel·lència

44
persones formadores

12.146
alumnes

24
Administracions municipals

Equips docents compromesos amb l'equitat i qualitat educativa.

“Les aliances del projecte magnet, a més d'aportar-nos el coneixement de les institucions partner, ens van permetre descobrir el potencial de l'entorn com a generador d'oportunitats d'aprenentatge des d'un enfocament globalitzat.”

Núria Sabaté
Escola Marià Fortuny,
Reus

Institucions d'excel·lència amb voluntat i capacitat per transferir el seu coneixement.

“Magnet fa possible apropar la recerca que fem des del CEAB-CSIC en l'àmbit de l'ecologia aquàtica a un centre de secundària i ens ajuda a conèixer com ens expliquem cap a la societat, aterrant els nostres coneixements i rebent el retorn de l'alumnat en primera persona, fet que ens dona la dimensió de l'impacte de la nostra recerca a la societat.”

Gemma Agell
CEAB-CSIC

Famílies que aposten per un projecte educatiu transformador.

“Magnet representa un glop d'esperança que ha demostrat que la lluita contra la segregació escolar no només ha de ser normativa, sinó que pot ser plantejada de manera positiva. A més, ha posat de manifest que la segregació no es limita a uns pocs centres concrets, sinó que, com a societat, ens interpel·la a tots.”

Eulàlia Formiguera
família de l'Escola Pau Casals
i l'Institut La Serreta,
Rubí

Escola Samuntada
Sabadell

Administracions que implementen mesures per una escolarització equilibrada.

“Magnet són les persones que el fan possible, la xarxa que estableixen els agents del territori i les oportunitats que es generen per revertir la segregació escolar. A més, el programa m’ha aportat evidències de quines són les accions que realment funcionen per lluitar envers la segregació educativa.”

Soledad Balagueró
inspecció educativa Departament d'Educació

Alumnat amb iniciativa i motivació per ser protagonista del seu aprenentatge.

“Magnet, per a mi, és una oportunitat que ens permet explorar l'univers i la ciència de la mà de científiques de l'ICE-CSIC.

Considero que és un projecte que hem de valorar i aprofitar al màxim, ja que ens ha convidat a entendre els projectes d'una altra manera, com plantejar-nos reptes i fer experiments.”

Fatou Komma
alumna Escola Gabriel Castellà, Igualada

Persones formadores que acompanyen la transformació educativa dels centres.

“Magnet és una gran comunitat d'aprenentatge que es genera al voltant del projecte, entre l'equip de formadors, l'equip de coordinació i els propis equips docents, una comunitat que genera i promou transformació educativa.”

Quique Vergara
formador de l'Escola Madorell, Molins de Rei

Escola La Pau
Sant Sadurní d'Anoia

magnet

Aliances per a l'èxit educatiu

Primera edició: febrer de 2024
Segona edició: maig de 2024
© Fundació Jaume Bofill, 2024

Autors: Equip de coordinació del programa Magnet. Aliances per a l'èxit educatiu

Agraïments: A tots els equips directius, docents, persones formadores, alumnat, famílies, partners, inspecció educativa, ajuntaments... pel seu compromís amb el programa i amb l'equitat educativa.

magnet.cat

Disseny i maquetació: Compound, transformation by design

